

Czerwony Krzyż – początki i rozwój

- [Wprowadzenie](#)
- [Przeczytaj](#)
- [Film edukacyjny](#)
- [Film + Sprawdź się](#)
- [Dla nauczyciela](#)

Bibliografia:

- Źródło: *Szkolne koła PCK*. Cytat za: <http://100lat.pck.pl>.
- Źródło: *Siostry PCK*. Cytat za: <http://100lat.pck.pl>.
- Źródło: *Początki krwiolecznictwa w Polsce*. Cytat za: <http://100lat.pck.pl>.
- Źródło: *Najnowsza historia świata. 1945–1963*, t. 1, red. A. Patek, J. Rydel, J.J. Węc, Kraków 2000, s. 69–70.

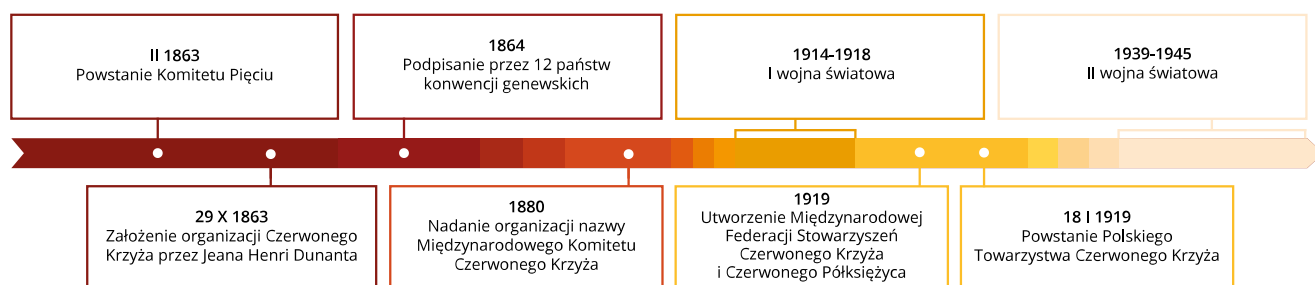
- Źródło: Andrzej Krawczyk, *Surowy luty*, „Polityka” A. Krawczyk, *Surowy luty*, artykuł z 09.02.2008 r. dostępny online: polityka.pl 9.
- Źródło: Cytat pochodzi z książki Mariusza Urbanka *Brzechwa nie dla dzieci*. Tekst autorstwa Jana Brzechwy, Janusza Minkiewicza i Antoniego Marianowicza;.

Czerwony Krzyż – początki i rozwój

Znanymi i szanowanymi na całym świecie symbolami pomocy ofiarom wojen, prześladowań i klęsk żywiołowych są znaki czerwonego krzyża i czerwonego półksiężyca. Na zdjęciu flagi z tymi symbolami w muzeum w Genewie.

Źródło: Julius.kusuma, licencja: CC BY-SA 3.0.

Czerwony Krzyż to organizacja społeczna, która powstała w 1863 r. z inicjatywy szwajcarskiego kupca, finansisty i filantropa Jeana Henriego Dunanta. Jego inspiracją była chęć niesienia pomocy rannym żołnierzom. Doświadczenie jednego człowieka, wstrząśniętego widokiem setek rannych i umierających żołnierzy, pozostawionych bez opieki po krwawej bitwie pod Solferino, było impulsem do stworzenia instytucji, która z czasem zyskała międzynarodowy prestiż. Stopniowo jej działalność rozszerzono także na pomoc ofiarom klęsk żywiołowych i prześladowań politycznych. Dziś Międzynarodowy Ruch Czerwonego Krzyża i Czerwonego Półksiężyca jest siecią humanitarną skupiającą niezależne od siebie organizacje, wyznające wspólne wartości i idee. Na całym świecie zrzeszają one ok. 80 mln wolontariuszy.

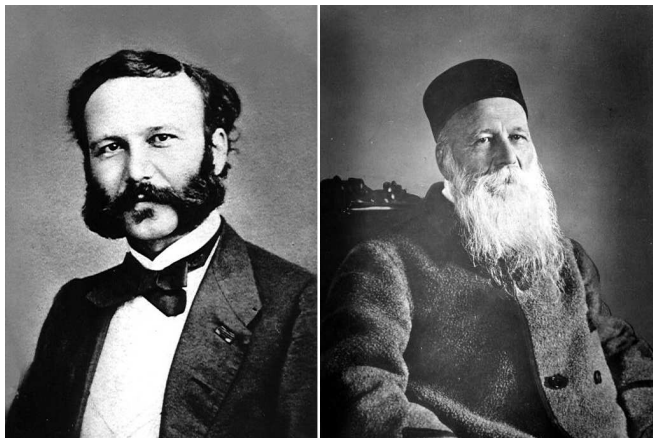

Źródło: Contentplus.pl sp. z o.o., licencja: CC BY-SA 3.0.

Twoje cele

- Opiszysz sytuację rannych żołnierzy w drugiej połowie XIX wieku.
- Ocenisz misję, zasady i cele organizacji należących do Międzynarodowego Ruchu Czerwonego Krzyża i Czerwonego Półksiężyca.
- Wyjaśnisz strukturę organizacji określanych potocznie mianem Czerwonego Krzyża i Czerwonego Półksiężyca.

Finansista wstrząśnięty okrucieństwem wojny

Jean Henri Dunant w 1860 r. (po lewej stronie) i w późniejszych latach (po prawej). Za założenie Czerwonego Krzyża otrzymał w 1901 r. pierwszą w historii Pokojową Nagrodę Nobla.

Źródło: Wikimedia Commons, domena publiczna.

Jean Henri Dunant (1828–1910), założyciel Czerwonego Krzyża, urodził się w Genewie, w protestanckiej rodzinie kupieckiej. Jego matka, kierując się zasadami wiary chrześcijańskiej, z sercem zajmowała się działalnością charytatywną. Zabierała kilkuletniego syna do domów nędzarzy, ludzi chorych i kalekich, którym pomagała. Dorosły Dunant podjął pracę w banku, ale nadal przejmował się losem tych, którym wiodło się gorzej niż jemu. Pomagał m.in. więźniom. W przeciwieństwie do matki był jednak **filantropem**, a jego działalność nie była motywowana religijnie.

W czerwcu 1859 r. Dunant – w drodze na audiencję u cesarza Napoleona III – znalazł się w okolicach włoskiego miasteczka **Solferino** w Lombardii tuż po dziewięciogodzinnej bitwie między Austriakami a armią francusko-włoską, uznawanej za najkrwawszą, oprócz Waterloo, batalię ówczesnej Europy. We Włoszech do dziś funkcjonują potoczne określenia „zieleń Solferino” i „zupa Solferino” – zarówno odcień, jak i potrawa mają rdzawy, zielonobrunatny kolor, jaki przyjęła ziemia po bitwie.

Szwajcarski bankowiec zobaczył pod Solferino przerażające obrazy. Po obu stronach walczyło 150 tys. żołnierzy. Poległo w sumie niemal 5 tys. żołnierzy obu armii, prawie dwa razy więcej było zaginionych, a na polu walki rannych leżało niemal 20 tys. uczestników bitwy. Skąpe i źle zorganizowane siły medyczne zwycięskiej armii Napoleona III pomagały tylko francuskim i włoskim oficerom. O zwykłych żołnierzy, a tym bardziej o rannych Austriaków nie troszczył się nikt.

Obraz nieznanego autora przedstawiający Jeana Henriego Dunanta pod Solferino.

Opisz sytuację żołnierzy ukazaną na obrazie.

Źródło: Wikimedia Commons, domena publiczna.

Wstrząśnięty Dunant, choć nie miał wiedzy medycznej, w kościele w pobliskim Castiglione delle Stiviere z kilkoma miejscowymi kobietami zorganizował szpital polowy. Opatrywał żołnierzy obu armii, dostarczał im wodę do picia, zapisywał ostatnie życzenia. To, co przeżył, tak głęboko go poruszyło, że po trzech latach wydał *Wspomnienie Solferino*. Skromna książeczka, przetłumaczona na kilka języków, zrobiła duże wrażenie w całej Europie. Dunant postulował w niej powołanie w europejskich krajach stowarzyszeń, których wolontariusze będą nieść pomoc rannym na polach bitew. Chciał też, aby zapewniono wolontariuszom bezpieczeństwo – uczestnicy walk mieliby respektować jeden znak, który będzie świadczył o neutralności osób zaangażowanych w pomoc.

Od Komitetu Pięciu do Czerwonego Krzyża

W lutym 1863 r. w Genewie uformował się [Komitet Pięciu](#), do którego oprócz Dunanta weszło czterech innych szanowanych obywateli: inżynier Guillaume Henri Dufour, chirurg Théodore Maunoir i Louis Appia oraz prawnik Gustave Moynier. Pół roku później odbyła się konferencja Komitetu Pięciu i 14 europejskich delegacji państwowych oraz licznych obserwatorów. Dzień 29 października 1863 r. – gdy na konferencji uchwalono powołanie narodowych komitetów pomocy rannym, ochronę personelu medycznego podczas działań wojennych i wspólny znak ochronny (czerwony krzyż na białym tle) – uznaje się za datę powstania Czerwonego Krzyża.

Po 1867 r. w wyniku wewnętrznych sporów Dunant wycofał się z Komitetu Pięciu. Pogarszała się też zdecydowanie jego sytuacja materialna, a kolejne idee, jak np. utworzenie

stref bezpieczeństwa dla cywilnych uchodźców, powołanie Światowej Organizacji Zdrowia i Międzynarodowego Trybunału Sprawiedliwości, nie znalazły w ówczesnej Europie politycznego poparcia, a nawet zrozumienia. W 1887 r. Jean Henri Dunant osiedlił się w przytułku dla ubogich w szwajcarskim miasteczku Heiden. Po ośmiu latach odnalazł go tam dziennikarz. Artykuł o tym, że założyciel Czerwonego Krzyża żyje w zapomnieniu w przytułku, przyczynił się do przyznania Dunantowi [Pokojoyej Nagrody Nobla](#).

Ciekawostka

Imię Jeana Henriego Dunanta noszą m.in.: planetoida, drugi co do wysokości szczyt Szwajcarii, szpital w Atenach, a także podmorski kabel telekomunikacyjny łączący Europę i Amerykę Północną.

Dunantspitze (Ostspitze) – szczyt w Alpach Pennińskich, w kantonie Valais, blisko granicy z Włochami, ma wysokość 4632 m n.p.m. Obok znajduje się szczyt Dufourspitze, nazwany tak na cześć inżyniera, kartografa i członka Komitetu Pięciu – Guillaume'a Henriego Dufoura.

Wymień inne sposoby honorowania zasłużonych osób.

Źródło: Herzi Pinki, Wikimedia Commons, licencja: CC BY-SA 3.0.

Humanitaryzm staje się światową wartością

Swoją obecną nazwę **Międzynarodowy Komitet Czerwonego Krzyża** otrzymał w 1880 r. po przyjęciu – jako znaku rozpoznawczego dla sanitariuszy i szpitali polowych – odwrotnych barw flagi Szwajcarii. Rozwój organizacji wiąże się z postępującą humanitaryzacją prawa międzynarodowego, co znalazło odbicie w [konwencjach genewskich](#), podpisanych w 1864 r. przez 12 państw. Ich sygnatariusze zobowiązali się otaczać opieką rannych oraz personel sanitarny stron walczących. Od końca lat 20. XX w. równorzędnym symbolem organizacji

jest czerwony półksiężyc, odpowiednik czerwonego krzyża w krajach muzułmańskich i znak pomocy oraz organizacji humanitarnych w tych państwach.

Początkowo Czerwony Krzyż (jak ogólnie nazywa się tę organizację) pomagał tylko rannym na polach bitew. Wkrótce jego przedstawiciele zainteresowali się również losem jeńców i żołnierzy zaginionych w czasie konfliktów zbrojnych. Wreszcie zaczęli się upominać o prawa cywilnych ofiar wojen i czystek etnicznych, opiekowali się także ofiarami epidemii i inicjowali akcje szczepień. Od początku organizacja w swoich działaniach kieruje się powściągliwością. Nie ujawnia przedwcześnie posiadanych materiałów, nie uczestniczy w kampaniach prasowych. Prowadzi natomiast negocjacje z rządami dotyczące losów ofiar różnych klęsk i konfliktów, zajmuje się poszukiwaniem zaginionych oraz wymianą jeńców. Stanowi również centrum informacji o jeńcach i internowanych dla ich bliskich, interweniuje także w obronie tych osób u władz państwowych.

Pomoc dla uchodźców algierskich, 1961 r. Biuro Czerwonego Krzyża przy Unii Europejskiej regularnie wzywa państwa członkowskie do przestrzegania konwencji dotyczącej uchodźców z 1951 r.

Wskaż element świadczący o tym, że jest to misja Czerwonego Krzyża.

Źródło: dostępny w internecie: 100lat.pck.pl, tylko do użytku edukacyjnego.

Wszelkie działania Czerwonego Krzyża są prawnie regulowane przez międzynarodowe konwencje zwane – od miejsca uchwalenia – konwencjami genewskimi. Zapisy z 1864 r. usankcjonowały tworzenie narodowych stowarzyszeń Czerwonego Krzyża, natomiast kolejne konwencje genewskie (z 1906 i 1929 r.) rozszerzyły zakres ochrony prawnej na dalsze kategorie ofiar wojny. Po II wojnie światowej międzynarodowe umowy opracowano na nowo, uchwalono też konwencję obejmującą ochronę ludności cywilnej w czasie konfliktów militarnych (konwencja genewska z 1949 r., podpisana m.in. przez Polskę).

Struktury działania Czerwonego Krzyża

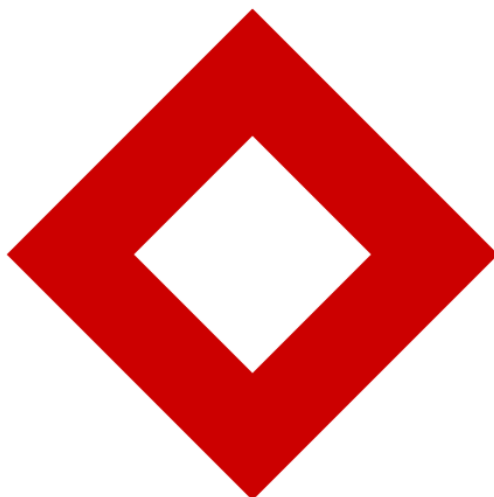
Międzynarodowy Komitet Czerwonego Krzyża może składać się maksymalnie z 25 członków – obywateli Szwajcarii, którzy spotykają się na zgromadzeniu 10 razy w roku. Natomiast pracownicy MKCK pochodzą z różnych krajów, Komitet jest reprezentowany w blisko 80 państwach i skupia ok. 12 tys. osób.

Od 1919 r. istnieje **Międzynarodowa Federacja Stowarzyszeń Czerwonego Krzyża i Czerwonego Półksiężyca**, powołana jako Liga Stowarzyszeń Czerwonego Krzyża. To organizacja międzynarodowa, pozarządowa i niezależna, nieposiadająca charakteru politycznego, rasowego ani wyznaniowego. Jej siedziba znajduje się w Genewie. Działa przede wszystkim w sytuacji klęsk i katastrof.

Obecnie istnieje ponad 190 **Stowarzyszeń Krajowych Czerwonego Krzyża** lub **Czerwonego Półksiężyca**. Są to działające w danym kraju organizacje pełniące funkcję pomocniczą wobec władz administracji publicznej, realizujące swoje zadania na podstawie konwencji genewskich o ochronie ofiar wojny z 1949 r., protokołów dodatkowych do tych konwencji z 1977 r. oraz wewnętrznych ustaw, dekretów i aktów prawnych państwa będącego ich sygnatariuszem. Warto wiedzieć, że jako pierwsze powstało Holenderskie Towarzystwo Czerwonego Krzyża, powołane na podstawie królewskiego dekretu z 1867 r. Na terenie danego państwa może istnieć tylko jedno stowarzyszenie Czerwonego Krzyża lub Czerwonego Półksiężyca. Działa ono na rzecz obywateli i innych mieszkańców tego kraju, zgodnie z bieżącymi potrzebami i wyzwaniem humanitarnymi. Wspiera także działania innych organizacji krajowych, wymieniając z nimi wiedzę, doświadczenia i dobre praktyki.

Ciekawostka

W Izraelu działa organizacja humanitarna Czerwona Gwiazda Dawida (hebr. *Magen David Adom*). Oprócz czerwonego krzyża jako oficjalnie uznawane symbole organizacji przyjęto: w 1929 r. – czerwony półksiężyc na białym tle, a w 2005 r. – czerwony kryształ na białym tle (jako emblemat politycznie i religijnie neutralny).

Czerwony Kryształ nie zastąpił wcześniejszych znaków organizacji, ma być natomiast dodatkowym, neutralnym symbolem.

Wyjaśnij, czym mogła być podyktowana decyzja Komitetu o dołączeniu nowego znaku do już istniejących.

Źródło: Wikimedia Commons, domena publiczna.

Wartości Czerwonego Krzyża

Podstawowymi zasadami działalności Czerwonego Krzyża i Czerwonego Półksiężyca są: humanitaryzm, bezstronność, neutralność, niezależność, jedność i powszechność działania bez różnicy rasy, narodowości i religii. Główną misję organizacji stanowi zapobieganie cierpieniu ludzkiemu i jego łagodzenie oraz ochrona ludzkiej godności bez jakiejkolwiek dyskryminacji ze względu na narodowość, rasę, płeć, przekonania religijne lub polityczne.

Międzynarodowy Ruch Czerwonego Krzyża i Czerwonego Półksiężyca jest powszechnie szanowaną organizacją o globalnym zasięgu. W swoich działaniach nie kieruje się chęcią osiągnięcia jakiegokolwiek zysku. Podejmuje wysiłki zarówno na płaszczyźnie międzynarodowej, jak i krajowej. Dąży do wzajemnego zrozumienia, przyjaźni i współpracy oraz do trwałego pokoju między wszystkimi narodami. Pomagając potrzebującym, powstrzymuje się od uczestnictwa w działaniach zbrojnych oraz we wszelkich sporach, niezależnie od tego, czy mają one charakter religijny, ideologiczny czy polityczny.

Kraj:

Wartość: 0

Kraj:

Wartość: 0

Kraj:

Wartość: 0

Kraj:

Wartość: 0

Kraj:

Wartość: 0

Kraj:

Wartość: 0

Kraj:

Wartość: 0

Kraj:

Wartość: 0

Kraj:

Wartość: 0

Kraj:

Wartość: 0

Kraj:

Wartość: 0

Kraj:

Wartość: 0

Kraj:

Wartość: 0

Kraj:

Wartość: 0

Kraj:

Wartość: 0

Kraj:

Wartość: 0

Kraj:

Wartość: 0

Kraj:

Wartość: 0

Kraj:

Wartość: 0

Kraj:

Wartość: 0

Kraj:

Wartość: 0

Kraj:

Wartość: 0

Kraj:

Wartość: 0

Kraj:

Wartość: 0

Kraj:

Wartość: 0

Kraj:

Wartość: 0

Kraj:

Wartość: 0

Kraj:

Wartość: 0

Kraj:

Wartość: 0

Kraj:

Wartość: 0

Kraj:

Wartość: 0

Kraj:

Wartość: 0

Kraj:

Wartość: 0

Kraj:

Wartość: 0

Kraj:

Wartość: 0

Kraj:

Wartość: 0

Kraj:

Wartość: 0

Kraj:

Wartość: 0

Kraj:

Wartość: 0

Kraj:

Wartość: 0

Kraj:

Wartość: 0

Kraj:

Wartość: 0

Kraj:

Wartość: 0

Kraj:

Wartość: 0

Kraj:

Wartość: 0

Kraj:

Wartość: 0

Kraj:

Wartość: 0

Kraj:

Wartość: 0

Kraj:

Wartość: 0

Kraj:

Wartość: 0

Kraj:

Wartość: 0

Kraj:

Wartość: 0

Kraj:

Wartość: 0

Kraj:

Wartość: 0

Kraj:

Wartość: 0

Kraj:

Wartość: 0

Kraj:

Wartość: 0

Kraj:

Wartość: 0

Kraj:

Wartość: 0

Kraj:

Wartość: 0

Kraj:

Wartość: 0

Kraj:

Wartość: 0

Kraj:

Wartość: 0

Kraj:

Wartość: 0

Kraj:

Wartość: 0

Kraj:

Wartość: 0

Kraj:

Wartość: 0

Kraj:

Wartość: 0

Kraj:

Wartość: 0

Kraj:

Wartość: 0

Kraj:

Wartość: 0

Kraj:

Wartość: 0

Kraj:

Wartość: 0

Kraj:

Wartość: 0

Kraj:

Wartość: 0

Kraj:

Wartość: 0

Kraj:

Wartość: 0

Kraj:

Wartość: 0

Kraj:

Wartość: 0

Kraj:

Wartość: 0

Kraj:

Wartość: 0

Kraj:

Wartość: 0

Kraj:

Wartość: 0

Kraj:

Wartość: 0

Kraj:

Wartość: 0

Kraj:

Wartość: 0

Kraj:

Wartość: 0

Kraj:

Wartość: 0

Kraj:

Wartość: 0

Kraj:

Wartość: 0

Kraj:

Wartość: 0

Kraj:

Wartość: 0

Kraj:

Wartość: 0

Kraj:

Wartość: 0

Kraj:

Wartość: 0

Kraj:

Wartość: 0

Kraj:

Wartość: 0

Kraj:

Wartość: 0

Kraj:

Wartość: 0

Kraj:

Wartość: 0

Kraj:

Wartość: 0

Kraj:

Wartość: 0

Kraj:

Wartość: 0

Kraj:

Wartość: 0

Kraj:

Wartość: 0

Kraj:

Wartość: 0

Kraj:

Wartość: 0

Kraj:

Wartość: 0

Kraj:

Wartość: 0

Kraj:

Wartość: 0

Kraj:

Wartość: 0

Kraj:

Wartość: 0

Kraj:

Wartość: 0

Kraj:

Wartość: 0

Kraj:

Wartość: 0

Kraj:

Wartość: 0

Kraj:

Wartość: 0

Kraj:

Wartość: 0

Kraj:

Wartość: 0

Kraj:

Wartość: 0

Kraj:

Wartość: 0

Kraj:

Wartość: 0

Kraj:

Wartość: 0

Kraj:

Wartość: 0

Kraj:

Wartość: 0

Kraj:

Wartość: 0

Kraj:

Wartość: 0

Kraj:

Wartość: 0

Kraj:

Wartość: 0

Kraj:

Wartość: 0

Kraj:

Wartość: 0

Kraj:

Wartość: 0

Kraj:

Wartość: 0

Kraj:

Wartość: 0

Kraj:

Wartość: 0

Kraj:

Wartość: 0

Kraj:

Wartość: 0

Kraj:

Wartość: 0

Kraj:

Wartość: 0

Kraj:

Wartość: 0

Kraj:

Wartość: 0

Kraj:

Wartość: 0

Kraj:

Wartość: 0

Kraj:

Wartość: 0

Kraj:

Wartość: 0

Kraj:

Wartość: 0

Kraj:

Wartość: 0

Kraj:

Wartość: 0

Kraj:

Wartość: 0

Kraj:

Wartość: 0

Kraj:

Wartość: 0

Kraj:

Wartość: 0

Kraj:

Wartość: 0

Kraj:

Wartość: 0

Kraj:

Wartość: 0

Kraj:

Wartość: 0

Kraj:

Wartość: 0

Kraj:

Wartość: 0

Kraj:

Wartość: 0

Kraj:

Wartość: 0

Kraj:

Wartość: 0

Kraj:

Wartość: 0

Kraj:

Wartość: 0

Kraj:

Wartość: 0

Kraj:

Wartość: 0

Kraj:

Wartość: 0

Kraj:

Wartość: 0

Kraj:

Wartość: 0

Kraj:

Wartość: 0

Kraj:

Wartość: 0

Kraj:

Wartość: 0

Kraj:

Wartość: 0

Kraj:

Wartość: 0

Kraj:

Wartość: 0

Kraj:

Wartość: 0

Kraj:

Wartość: 0

Kraj:

Wartość: 0

Kraj:

Wartość: 0

Kraj:

Wartość: 0

Kraj:

Wartość: 0

Kraj:

Wartość: 0

Kraj:

Wartość: 0

Kraj:

Wartość: 0

Kraj:

Wartość: 0

Kraj:

Wartość: 0

Kraj:

Wartość: 0

Kraj:

Wartość: 0

Kraj:

Wartość: 0

Kraj:

Wartość: 0

Kraj:

Wartość: 0

Kraj:

Wartość: 0

Kraj:

Wartość: 0

Kraj:

Wartość: 0

Kraj:

Wartość: 0

Kraj:

Wartość: 0

Kraj:

Wartość: 0

Kraj:

Wartość: 0

Kraj:

Wartość: 0

Kraj:

Wartość: 0

Kraj:

Wartość: 0

Kraj:

Wartość: 0

Kraj:

Wartość: 0

Kraj:

Wartość: 0

Kraj:

Wartość: 0

Kraj:

Wartość: 0

Kraj:

Wartość: 0

Kraj:

Wartość: 0

Kraj:

Wartość: 0

Kraj:

Wartość: 0

Kraj:

Wartość: 0

Kraj:

Wartość: 0

Kraj:

Wartość: 0

Kraj:

Wartość: 0

Kraj:

Wartość: 0

Kraj:

Wartość: 0

Kraj:

Wartość: 0

Kraj:

Wartość: 0

Kraj:

Wartość: 0

Kraj:

Wartość: 0

Kraj:

Wartość: 0

Kraj:

Wartość: 0

Kraj:

Wartość: 0

Kraj:

Wartość: 0

Kraj:

Wartość: 0

Kraj:

Wartość: 0

Kraj:

Wartość: 0

Kraj:

Wartość: 0

Kraj:

Wartość: 0

Kraj:

Wartość: 0

Kraj:

Wartość: 0

Kraj:

Wartość: 0

Kraj:

Wartość: 0

Kraj:

Wartość: 0

Kraj:

Wartość: 0

Kraj:

Wartość: 0

Kraj:

Wartość: 0

Kraj:

Wartość: 0

Kraj:

Wartość: 0

Kraj:

Wartość: 0

Kraj:

Wartość: 0

Kraj:

Wartość: 0

Kraj:

Wartość: 0

Kraj:

Wartość: 0

Kraj:

Wartość: 0

Kraj:

Wartość: 0

Kraj:

Wartość: 0

Kraj:

Wartość: 0

Wymień państwa, które nie są częścią Międzynarodowej Federacji Czerwonego Krzyża i Czerwonego Półksiężycza.

Źródło: Contentplus.pl sp. z o.o., licencja: CC BY-SA 3.0.

Polski Czerwony Krzyż

Stowarzyszeniem krajowym działającym w Polsce jest Polski Czerwony Krzyż – najstarsza polska organizacja humanitarna. Został utworzony 18 stycznia 1919 r. pod nazwą Polskie Towarzystwo Czerwonego Krzyża, a jego celem było realizowanie zadań Czerwonego Krzyża na terenie odrodzonego państwa polskiego (na ziemiach zaboru rosyjskiego działał wcześniej rosyjski Czerwony Krzyż). Początkowo zajmował się niesieniem pomocy ofiarom I wojny światowej i różnych epidemii.

Taką ulotką w 1920 r. PCK poszukiwał wolontariuszy. Zwróć uwagę na osoby, które podpisały ten apel. Wyjaśnij, dlaczego oprócz przedstawicieli władz pojawili się też duchowni. Dlaczego było ich tak wielu? Źródło: dostępny w internecie: kpbk.umk.pl, domena publiczna.

W czasie II wojny światowej działalność PCK skupiła się na akcji poszukiwawczej, pomocy jeńcom wojennym, więźniom obozów koncentracyjnych i wysiedleńcom, jak również na szkoleniu ratowników sanitarnych. Jej członkowie udzielali wsparcia zarówno żołnierzom oddziałów powstańczych, jak i ludności cywilnej podczas powstania warszawskiego. PCK jako jedyna organizacja w okupowanej Polsce funkcjonował pod nazwą Polski Czerwony Krzyż – było to możliwe dzięki ochronie gwarantowanej PCK przez konwencje genewskie, choć władze niemieckie starały się utrudniać misję instytucji oraz zastraszać jej pracowników i wolontariuszy (Niemcy wysyłali ich m.in. do obozów koncentracyjnych).

Po wojnie PCK zorganizował ok. 200 stacji pogotowia ratunkowego, stacje krwiodawstwa, zakłady lecznicze i opiekuńcze oraz szkoły pielęgniarstwa. Odegrał też ważną rolę w poszukiwaniu osób zaginionych – za jego pośrednictwem wiele tysięcy rodzin odnajdywało swoich bliskich, a także miało szansę rozpocząć normalne życie dzięki uzyskanym dokumentom.

Dziś do zadań PCK (oprócz propagowania zasad humanitarnych, szkolenia ratowników sanitarnych oraz udziału w międzynarodowych akcjach pomocy ofiarom wojen i klęsk żywiołowych) należą m.in. szerzenie oświaty zdrowotnej, promowanie idei honorowego krwiodawstwa oraz opieka nad samotnymi chorymi i wsparcie osób niepełnosprawnych.

Słownik

filantropia

(z gr. *philanthropia* – miłość do ludzi, od *philein* – kochać + *anthropos* – człowiek) świecka dobroczynność czerpiąca inspirację z niemotywowanej religijnie idei humanitaryzmu, w odróżnieniu od dobroczynności chrześcijańskiej (charytatywności), muzułmańskiej (zakatu) czy judaistycznej (cedaki)

wojna francusko-austriacka

konflikt zbrojny w 1859 r. między II Cesarstwem Francuskim wraz z Królestwem Piemontu i Sardynii a Cesarstwem Austriackim; jej celem było wyparcie Austriaków z Włoch. Po klęskach w bitwach pod Magentą i Solferino Austriacy zgodzili się na zawieszenie broni oraz oddanie Francuzom Lombardii. Wkrótce Napoleon III przekazał Lombardię Królestwu Piemontu w zamian za Sabaudię. Wojna ta przyczyniła się do procesu zjednoczenia Włoch

Komitet Pięciu

(dziś Międzynarodowy Komitet Czerwonego Krzyża) prywatna i niezależna instytucja, która powstała w 1863 r. w Genewie z inicjatywy Jeana Henriego Dunanta i czterech innych obywateli Genewy: Guillaume'a Henriego Dufoura, Gustave'a Moyniera, Louisa Appii i Théodore'a Maunoir. MKCK działa przede wszystkim w sytuacji konfliktu zbrojnego o charakterze międzynarodowym, niemiędzynarodowym oraz walk wewnętrznych. Cztery razy otrzymał Nagrodę Nobla

Pokojowa Nagroda Nobla

przyznawana osobom i organizacjom przez pięcioosobowy Norweski Komitet Noblowski za działalność na rzecz pokoju, wręczana co roku w grudniu w Oslo

konwencje genewskie

szereg umów międzypaństwowych z zakresu prawa międzynarodowego i pomocy humanitarnej podpisanych w Szwajcarii; pierwsza z nich była rezultatem działalności i zabiegów Jeana Henriego Dunanta, twórcy Czerwonego Krzyża

Słowa kluczowe

Czerwony Krzyż, Czerwony Półksiężyc, Polski Czerwony Krzyż, Jean Henri Dunant, bitwa pod Solferino, konwencja genewska, świat w II połowie XIX w., świat na początku XX w.

Bibliografia

A. Pankowicz, *W służbie bliźniemu. Album 90-lecia Polskiego Czerwonego Krzyża*, Warszawa 2009.

Wielka Historia Świata, t. 1–12 (praca pod patronatem Polskiej Akademii Umiejętności), Świat Książki 2004–2006.

Film edukacyjny

Polecenie 1

Zapoznaj się z filmem z udziałem prof. Andrzeja Chwalby i wykonaj kolejne polecenia.

Film dostępny pod adresem <https://zpe.gov.pl/a/DMV5ZkXl0>

Film nawiązujący do Czerwonego Krzyża, część pierwsza.

Polecenie 2

Opisz, jak wyglądała sytuacja żołnierzy na polu bitwy w połowie XIX wieku.

Twoja odpowiedź

Polecenie 3

Wyjaśnij, dlaczego idea Dunanta spotkała się z tak dużym zainteresowaniem państw europejskich. W jaki sposób wiązało się to z postępującą humanitaryzacją prawa międzynarodowego?

Tvoja odpowiedź

Film + Sprawdź się

Polecenie 1

Zapoznaj się z drugą częścią wykładu prof. Andrzeja Chwalby i wykonaj kolejne polecenia.

Film dostępny pod adresem <https://zpe.gov.pl/a/Drfc6IpQd>

Film nawiązujący do Czerwonego Krzyża, część 2.

Polecenie 2

Wyjaśnij, dlaczego państwa europejskie zdecydowały się na podpisanie konwencji genewskiej. Opisz najważniejsze jej założenia.

Twoja odpowiedź

Polecenie 3

Opisz, jakie znaczenie dla historyków ma działalność Czerwonego Krzyża i Czerwonego Półksiężyca.

Twoja odpowiedź

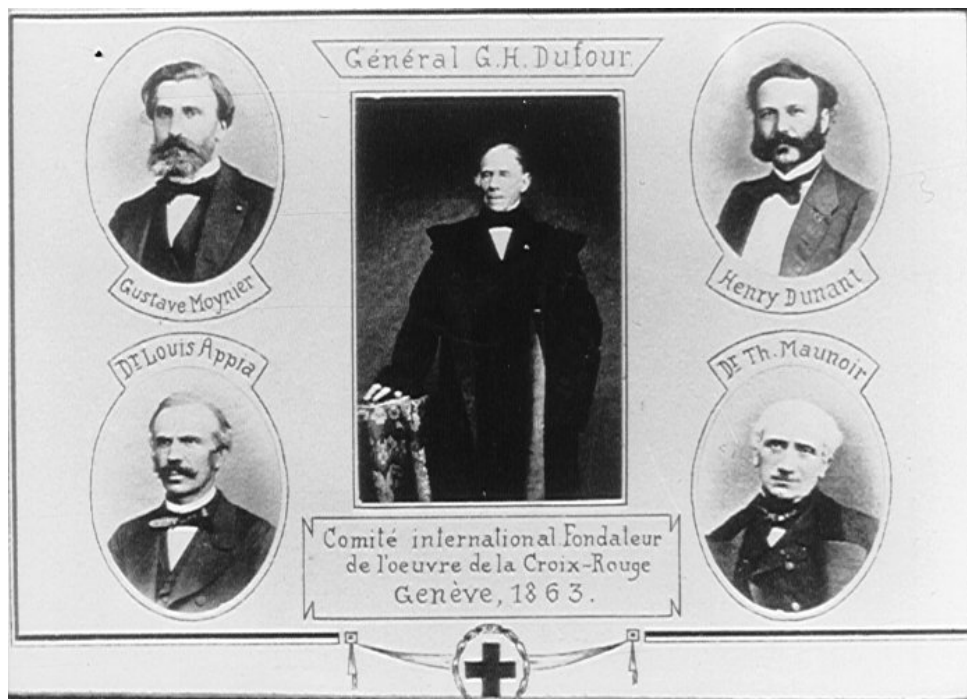
Pokaż ćwiczenia:

Ćwiczenie 1

Zapoznaj się z ilustracjami i wykonaj polecenia.

Ilustracja A

Napis w dolnej części ilustracji: „Międzynarodowy Komitet Założycielski dzieła Czerwonego Krzyża, Genewa 1863”.

Źródło: domena publiczna.

Ilustracja B

Flaga Międzynarodowego Komitetu Czerwonego Krzyża.

Źródło: Jon Harald Søby, Wikimedia Commons, domena publiczna.

Wskaż osobę, z inicjatywy której powstał Międzynarodowy Komitet Czerwonego Krzyża.

☐ Louis Appia

☐ Théodore Maunoir

☐ Guillaume Henri Dufour

☐ Gustave Moynier

☐ Jean Henri Dunant

Wykaż, że symbol MKCK ma ścisły związek z miejscem, w którym powstała organizacja.

Zapoznaj się z fragmentami opisów wirtualnej wystawy *100 lat PCK* (Polskiego Czerwonego Krzyża), a następnie do każdej kategorii dopisz po dwa przykłady inicjowanych przez organizację działań.

“ Szkolne koła PCK

Koła Młodzieży prowadziły niezliczoną liczbę akcji higienicznych, konkursów czystości, zgodnie z duchem czerwonokrzyskim młodzież szkoliła się także w zakresie pierwszej pomocy i ratownictwa. Podstawą była jednak działalność samarytańska. Koła Młodzieży gromadziły fundusze organizując różnorakie akcje, samodzielnie szyły koszulki dla ubogich dzieci, organizowały paczki świąteczne dla potrzebujących, odwiedzały chorych w szpitalach i domach, organizowały zbiórki odzieży, książek, dożywianie w szkołach, a także opiekowały się opuszczonymi grobami.

Źródło: *Szkolne koła PCK*. Cytat za: <http://100lat.pck.pl>.

“ Siostry PCK

Od samego początku Polskiego Czerwonego Krzyża nieodłącznym zadaniem Stowarzyszenia było niesienie pomocy rannym żołnierzom oraz ludności cywilnej podczas klęsk żywiołowych i epidemii. Tuż po zakończeniu I wojny światowej (w latach 1919–1920) PCK zorganizowało wiele placówek sanitarno-medycznych, w których pracowały pielęgniarki. W 1921 r. głównymi celami ówczesnego PCK była pomoc ludności w wypadku klęsk żywiołowych i epidemii oraz podnoszenie zdrowotności wśród społeczeństwa. PCK prowadziło wówczas 200 placówek sanitarno-oświatowych (szpitale, sanatoria, przychodnie przeciwgruźlicze).

1 kwietnia 1929 r. powołano Korpus Sióstr PCK, który w momencie założenia liczył 410 osób zatrudnionych w formacjach wojskowych i wynagradzanych przez Ministerstwo Spraw Wojskowych. Prowadzono liczne kursy i szkolenia specjalistyczne, przygotowujące zaplecze pielęgniarskie dla wojskowych placówek. Przewodniczącą Korpusu od początku była jego inicjatorka hr. Maria Tarnowska. W kolejnych latach PCK uruchamiał nowe szkoły pielęgniarstwa. Pierwsza powstała jeszcze w 1921 w Poznaniu, ale już w 1927 r. otwarto kolejną w Katowicach, a w 1929 r. powstała trzecia szkoła w Warszawie. Absolwentki były przyjmowane w poczet sióstr pogotowia sanitarnego i otrzymywały kartę ewidencyjną oraz kartę mobilizacyjną.

Źródło: *Siostry PCK*. Cytat za: <http://100lat.pck.pl>.

“ **Początki krwiolecznictwa w Polsce**

W 1935 r. PCK rozpoczął zorganizowaną działalność na rzecz krwiolecznictwa, obejmującą organizację kursów dla lekarzy oraz propagandę dawstwa krwi. Utworzono również pierwszy w Polsce Instytut Pobierania i Konserwacji Krwi pod kierownictwem Henryka Gnoińskiego, przy Szpitalu Głównym PCK w Warszawie.

Instytut znajdował się przy ulicy Smolnej 6, w obrębie kompleksu złożonego z siedmiu budynków. Trzy z nich zajmował szpital (oddziały: chirurgiczny, ginekologiczny, wewnętrzny), w dwóch mieściła się Szkoła Pielęgniarstwa PCK oraz Instytut Przetaczania i Konserwacji Krwi, a w pozostałych administracja i zaplecze techniczne. Szpital Główny, Szkoła Pielęgniarska i Instytut Przetaczania i Konserwacji krwi podlegały bezpośrednio Zarządowi Głównemu PCK. W instytucie prowadzone były badania nad konserwacją krwi i regeneracją krwi po jej dużych utratach i pod wpływem podania krwi świeżej. W instytucie znajdował się Ośrodek Krwiodawców Zawodowych i Ośrodek Dawców Honorowych.

W 1936 r. uruchomiono w Łodzi Centralną Stację Wypadkową z Ośrodkiem Przetaczania Krwi, do której należało 132 stałych, zarejestrowanych dawców. W 1938 r. powstał Ośrodek Przetaczania Krwi w Krakowie.

Honorowymi krwiodawcami w czasie II wojny światowej były najczęściej kobiety. Przed II wojną światową w Polsce krwiodawstwo było odpłatne. Organizowane były ośrodki honorowych krwiodawców, m.in. przez Polski Czerwony Krzyż, ale ich działalność była marginalna w stosunku do płatnego krwiodawstwa.

Obecnie PCK nie zajmuje się pobieraniem krwi, a jedynie promuje ideę honorowego jej oddawania.

Źródło: Początki krwiolecznictwa w Polsce. Cytat za: <http://100lat.pck.pl>.

1. Zdrowie publiczne

2. Integracja lokalnych wspólnot

3. Zwalczanie ubóstwa

Dla nauczyciela

Autor: Joanna Kalinowska

Przedmiot: Historia

Temat: Czerwony Krzyż – początki i rozwój

Grupa docelowa:

Szkoła ponadpodstawowa, liceum ogólnokształcące, technikum

Podstawa programowa:

Zakres podstawowy

Treści nauczania – wymagania szczegółowe

Zakres podstawowy

XXXIII. Europa i świat w II połowie XIX i na początku XX wieku. Uczeń:

1) porównuje procesy zjednoczeniowe Włoch i Niemiec w XIX w.;

XXXIV. Przemiany gospodarcze i społeczne. Nowe prądy ideowe. Uczeń:

2) charakteryzuje nowe prądy ideowe i kulturowe, ruch emancypacyjny kobiet, przemiany obyczajowe i początki kultury masowej;

Kształtowane kompetencje kluczowe:

- kompetencje w zakresie rozumienia i tworzenia informacji;
- kompetencje cyfrowe;
- kompetencje osobiste, społeczne i w zakresie umiejętności uczenia się;
- kompetencje obywatelskie.

Cele operacyjne:

Uczeń:

- przedstawia genezę Czerwonego Krzyża oraz Czerwonego Półksiężycy;
- opisuje misję i cele realizowane przez Międzynarodowy Ruch Czerwonego Krzyża i Czerwonego Półksiężycy;
- charakteryzuje strukturę organizacyjną Międzynarodowego Ruchu Czerwonego Krzyża i Czerwonego Półksiężycy.

Strategie nauczania:

- konstruktywizm;
- konektywizm.

Metody i techniki nauczania:

- rozmowa nauczająca z wykorzystaniem ćwiczeń interaktywnych;
- analiza materiału źródłowego (porównawcza);
- dyskusja.

Formy pracy:

- praca indywidualna;
- praca w parach;
- praca w grupach;
- praca całego zespołu klasowego.

Środki dydaktyczne:

- komputery z głośnikami, słuchawkami i dostępem do internetu;
- zasoby multimedialne zawarte w e-materiale;
- tablica interaktywna/tablica, pisak/kreda;
- telefony z dostępem do internetu.

Przebieg lekcji

Przed lekcją:

1. Przygotowanie do zajęć. Nauczyciel loguje się na platformie i udostępnia uczniom e-materiał „Czerwony Krzyż – początki i rozwój”. Prosi uczestników zajęć o zapoznanie się z tekstem w sekcji „Przeczytaj” tak, aby podczas lekcji mogli w niej aktywnie uczestniczyć i wykonywać polecenia.
2. Chętni lub wybrani uczniowie przygotowują prezentację na podstawie informacji zawartych w sekcji „Przeczytaj”. Pozostali uczniowie wyszukują przykłady współczesnej działalności Czerwonego Krzyża (także Polskiego Czerwonego Krzyża) oraz Czerwonego Półksiężycy.

Faza wstępna:

1. Wyświetlenie przez nauczyciela tematu i celów zajęć, omówienie planowanego przebiegu lekcji.
2. Raport z przygotowań. Nauczyciel za pomocą dostępnego w panelu użytkownika raportu sprawdza przygotowanie uczniów do lekcji, m.in. kto zapoznał się z udostępnionym e-materiałem. Nauczyciel poleca uczniom przygotować w parach pytania związane z tematem lekcji. Czego uczniowie chcą się dowiedzieć? Co ich interesuje w związku z zakresem zajęć? Będą to obowiązujące uczniów kryteria sukcesu.

Faza realizacyjna:

1. Nauczyciel przypomina o prezentacjach przygotowanych przez uczniów przed lekcją. Poleca wybranej osobie (lub ochotnikowi) zaprezentowanie swojej pracy przed resztą klasy. Po prezentacji uczniowie krótko o niej dyskutują, dodają informacje, które ich zdaniem warto uwzględnić. Prowadzący może korygować odpowiedzi i uzupełniać informacje.
2. Praca z multimedium („Film edukacyjny”). Uczniowie w zespołach dwuosobowych zapoznają się z treścią materiału oraz poleceniem 2: „Opisz, jak wyglądała sytuacja żołnierzy na polu bitwy w połowie XIX w.”. Po ustalonym czasie przedstawiciel wybranej pary (lub ochotnik) przedstawia swoją propozycję odpowiedzi, pozostali uczniowie się do niej ustosunkowują.
3. Uczniowie w parach przygotowują argumenty do dyskusji dotyczącej zagadnień poruszonych w poleceniu 3: „Wyjaśnij, dlaczego idea Dunanta spotkała się z tak dużym zainteresowaniem państw europejskich. W jaki sposób wiązało się to z postępującą humanitaryzacją prawa międzynarodowego?” z sekcji „Film edukacyjny”. Uczniowie dyskutują, a następnie wybrane osoby przedstawiają wnioski.
4. Praca z drugim multimedium („Film + Sprawdź się”). Uczniowie zapoznają się z drugim filmem. Następnie dzielą się na czteroosobowe grupy. Każdy zespół opracowuje odpowiedź do polecenia 2: analizuje, dlaczego państwa europejskie zdecydowały się na podpisanie konwencji genewskiej, i wskazuje jej najistotniejsze założenia. Po wyznaczonym przez nauczyciela czasie liderzy grup odczytują swoje propozycje. Nauczyciel komentuje rozwiązania uczniów.

Faza podsumowująca:

1. Prowadzący prosi uczniów o podanie przykładów działalności Czerwonego Krzyża i Czerwonego Półksiężycy, o których wiedzą. Zadaje uczniom pytanie: Dlaczego organizacja ta została kilkakrotnie nagrodzona Pokojową Nagrodą nobla? Czy słusznie? Uczniowie przedstawiają swoje opinie wraz z argumentacją.
2. Nauczyciel ponownie wyświetla na tablicy temat lekcji zawarty w sekcji „Wprowadzenie” i inicjuje krótką rozmowę dotyczącą kryteriów sukcesu. Czego uczniowie się nauczyli?
3. Nauczyciel omawia przebieg zajęć i pracę uczniów.

Praca domowa:

1. Wykonaj ćwiczenia nr 1 i 2 z sekcji „Film + Sprawdź się”.

Materiały pomocnicze:

A. Pankowicz, *W służbie bliźniemu. Album 90-lecia Polskiego Czerwonego Krzyża*, Warszawa 2009.

Wielka Historia Świata, t. 1–12 (praca pod patronatem Polskiej Akademii Umiejętności), Świat Książki 2004–2006.

Wskazówki metodyczne:

- Uczniowie mogą zapoznać się przed lekcją z sekcją „Film edukacyjny”, aby przygotować się do późniejszej pracy.